

Interpretační prohlášení v mezinárodním smluvním právu

2021

Pojem

- Vídeňská úmluva o smluvním právu neupravuje
- **Směrnice Komise pro právo výhrad k mezinárodním smlouvám (ILC Guide to Practice on Reservations to Treaties) (2001):**
- *„Jednostranné prohlášení státu ... jakkoli formulované nebo nazvané, jehož účelem je **specifikovat nebo vyjasnit význam nebo okruh působnosti smlouvy nebo jejího ustanovení.**“*
- Tedy: účelem není změna rozsahu smluvních závazků, jako je tomu u výhrady (jiné právní následky)

Podobnosti s výhradou

- jednostranné prohlášení
- jakkoli formulované nebo nazvané
- týká se obsahu (textu) smlouvy
- pro jiné státy může být nepřijatelné
- činí se obvykle při některém aktu, kdy stát vyjadřuje svůj postoj ke smlouvě (podpis, ratifikace, přistoupení), tj. zároveň s výhradami (příp. místo nich)
- **VÁŽNÝ PROBLÉM:** často obtížné odlišení

Důvody pro uplatnění interpretačního prohlášení (tedy proč výkladu předem)

- vůle uplatnit skrytou výhradu
 - skutečná výhrada není možná (obcházení zákazu)
 - skutečná výhrada může vyvolat námitky
 - méně nápadná forma
- vůle dát předem najevo jedině přijatelný smysl daného ustanovení
 - politické zájmy
 - soulad s vnitrostátním právem
- vůle specifikovat mnohoznačné ustanovení (většina smluvních ustanovení není jednoznačná – výsledek kompromisu)

Proč nezřetelné odlišení interpretačního prohlášení od výhrady

- jednostranný úkon státu jakkoli vyjádřený
- různý výklad určitého ustanovení zpravidla znamená jeho **různé právní účinky**, i když nejde o výhradu
- příklad (1), kdy tomu tak není:
- příklad (2), kdy tomu tak je:

(1) Pouhé jednoduché upřesnění – Úmluva o mořském právu

- Art. 39 para. 3. Aircraft in transit passage shall ... observe the Rules ... established by the ICAO as they apply to civil aircraft; state aircraft will **normally** comply with such safety measures ...
- Čl. 39 odst. 3. Letadla při tranzitním přeletu musí ... dodržovat pravidla ... ICAO, pokud se týkají civilních letadel; státní letadla se **běžně** podřizují takovým bezpečnostním opatřením ...
- Co znamená **běžně (normally)**?
- Španělsko: ***kromě případů vyšší moci nebo vážných těžkostí***

(2) Různý dosah různých výkladů – Úmluva o mořském právu

- Německo: **Žádné z ustanovení Úmluvy neopravňuje** pobřežní stát podrobit pokojný průjezd pobřežními vodami kterékoli lodi, včetně lodí válečných, obchodních a rybářských, ***souhlasu nebo předchozímu ohlášení***.
- GB: Prohlášení, která směřují k **vyžadování** jakékoli ***notifikace nebo jakéhokoli povolení*** předtím, než válečné plavidlo bude moci vykonat právo pokojného průjezdu nebo realizovat svobodu plavby, ... **nejsou v souladu** s Úmluvou.
- Chorvatsko: **Neexistuje** imperativní norma obecného mezinárodního práva, **která by zakazovala** pobřežnímu státu vyžadovat podle jeho práva, aby cizí válečné lodi ***notifikovaly svůj záměr*** vykonat právo pokojného průjezdu jeho pobřežními vodami, ani omezit počet válečných plavidel projíždějících současně.
- Írán: **Musí být vyloučena interpretace Úmluvy, která by nebyla v souladu s národními zákony a nařízeními.**

Konflikt interpretací

- k interpretačnímu prohlášení lze uplatnit námitky
 - obecné
 - konkrétní
- právní účinky námitek:
 - prohlášení je skrytou výhradou: **jako u výhrady**
 - prohlášení není skrytou výhradou: bere se na vědomí prohlášení i námitka, nepřihlíží se, ***ale nenastávají účinky směrem k platnosti smlouvy mezi spornými stranami***
 - prohlášení neurčité (nelze určit): námitka = neuznání, *nebude se k ní přihlížet* = skrytý (posléze zjevný) interpretační spor

Příklad: Mořské právo – **Kanada**:

Není vázána výhradami a prohlášeními, která vylučují nebo mění právní účinky ustanovení Úmluvy ve vztahu k příslušnému státu ...
Nedostatek reakce Kanady nemůže být chápán jako tacitní souhlas.
(Neřeší se interpretační prohlášení, která nemění právní účinky)

Interpretační prohlášení jako forma skutečné interpretace (bez skryté výhrady)

- obvykle je interpretace právní normy prvním stadiem její aplikace
- zde je interpretace prováděna PŘEDEM, bez aplikace
- interpretace je předem sdělována ostatním smluvním stranám, aby s ní počítaly
- **ALE POŘÁD JE TO INTERPRETACE**

Subjekty výkladu mezinárodní smlouvy

- smluvní strany
- **výklad je relativní**
- absolutizace výkladu: dohodnutý orgán (např. mezinárodní soud)
- v dohodě zakládající jurisdikci by strany měly vyřešit dosah svých interpretačních prohlášení, aby je rozhodující orgán
 - buď v každém případě respektoval
 - nebo sám rozhodl, zda jsou na místě

- Rozdílný výklad se řeší jako každý jiný interpretační spor, ať je obsažen v interpretačním prohlášení nebo je součástí aplikace smlouvy.